

SIKKERHETS DATABLAD

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG AV SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Handelsnavn

Mørk Hærder 923

Produkt nr.

-

REACH registreringsnummer

Ikke relevant

1.2 Relevante identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som frarådes

Aktuelle identifiserte anvendelser for stoffet eller blandingen

Herder til Trelim.

Ikke tilrådte anvendelser

-

Den fullstendige teksten i de identifiserte kategoriene av bruk finnes i avsnitt 16

1.3 Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Selskapsopplysninger

Dana Lim A/S
Københavnsvej 220
4600 Køge
Danmark
Tlf: +45 56 64 00 70
Fax: +45 56 64 00 90

Kontaktperson

Product Safety Department

E-mail

info@danalim.dk

Utgitt (dato)

21-08-2019

SDS Versjon

3.0

1.4 Nødtelefonnummer

Giftinformasjonssentralen på tlf.nr.: 22 59 13 00
Se avsnitt 4 om 'Førstehjelpstiltak'

AVSNITT 2: VIKTIGSTE FAREMOMENTER

▼ 2.1 Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen

Met. Corr. 1; H290
Skin Corr. 1B; H314
Skin Sens. 1; H317
Eye Dam. 1; H318
Acute Tox. 4; H332
Aquatic Chronic 2; H411

Se avsnitt 2.2 for de fullstendige H-setningene det vises til ovenfor.

2.2 Merkingselementer

▼ Farer piktoqram

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

Signalord

Fare

Risikobeskrivelse

Kan være etsende for metaller. (H290)

Gir alvorlige etseskader på hud og øyne. (H314)

Kan utløse en allergisk hudreaksjon. (H317)

Farlig ved innånding. (H332)

Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann. (H411)

Sikkerhet

Generelt

Dersom det er nødvendig med legehjelp, ha produktets beholder eller etikett for hånden. (P101).

Oppbevares utilgjengelig for barn. (P102).

Forebyggelse

Benytt hansker/vernebriller. (P280).

Reaksjon

Kontakt umiddelbart et GIFTINFORMASJONSSENTER/lege. (P310).

VED HUDKONTAKT (eller håret): Tilsølte klær må fjernes straks. Skyll/dusj huden med vann. (P303+P361+P353).

VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter. Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre. Fortsett skyllingen. (P305+P351+P338).

Oppbevaring

-

Disponering

Innhold/beholder leveres til godkjent avfallsanlegg. (P501).

Inneholder

Krom(III)nitrat-9-hydrat; salpetersyre

Annen merkning

Ikke relevant

Unik Formular Identifikasjon (UFI)

JRE1-30V0-000Q-GDF0

2.3 Andre farer

Ikke relevant

Annet

Følbar merking. Skal leveres i emballasje med barnesikker lukking hvis produktet selges i detaljhandel.

VOC (flyktige organiske forbindelser)

Ikke relevant

AVSNITT 3: SAMMENSETNING / OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.1/3.2. Stoffer/Stoffblandinger

NAVN:	Krom(III)nitrat-9-hydrat
IDENTIFIKASJONS NR.:	CAS-nr: 7789-02-8 EF-nr: 236-921-1 REACH-nr: 01-2119987047-27-xxxx
INNHold:	60-80%
CLP KLASSIFISERING:	Met. Corr. 1, Skin Corr. 1B, Skin Sens. 1A, Eye Dam. 1, Acute Tox. 4, Aquatic Chronic 2 H290, H314, H317, H318, H332, H411
NAVN:	salpetersyre
IDENTIFIKASJONS NR.:	CAS-nr: 7697-37-2 EF-nr: 231-714-2
INNHold:	0.25 - <1%
CLP KLASSIFISERING:	Met. Corr. 1, Ox. Liq. 2, Acute Tox. 3, Skin Corr. 1A H272, H290, H314, H331, EUH071
NOTE:	L

(* Se avsnitt 16 for de fullstendige H-setningene det vises til ovenfor. Administrative norm(er) er, hvis tilgjengelig, oppført i avsnitt 8
L = Europeisk, yrkesmessig begrensning for eksponering.

Annen informasjon

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

ATEmix(inhale, vapour) = 12,384 - 18,576
Eye Cat. 1 Sum = Sum(Ci/S(G)CLi) = 18,536 - 27,804
Skin Cat. 2 Sum = Sum(Ci/S(G)CLi) = 55,608 - 83,412
N chronic (CAT 2) Sum = Sum(Ci/(M(chronic)*25)*0.1*10^CATi) = 2,22433344 - 3,33650016

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt

Ved uhell: Kontakt lege eller legevakt - ta med etiketten eller dette sikkerhetsdatabladet.

Ved vedvarende symptomer eller ved tvil om den skaddes tilstand skal det søkes legehjelp. Gi aldri en bevisstløs person vann eller lignende.

Innånding

Ta den skadde med ut i frisk luft. Sørg for at den skadde er under opsyn. Forebygg sjokk ved å holde den skadde varm og i ro. Gi kunstig åndedrett hvis personen slutter å puste. Ved bevisstløshet; legg den skadde i stabilt sideleie. Tilkall ambulanse.

Hudkontakt

Tilsølt tøy og sko fjernes. Hud som har vært i kontakt med materialet vaskes grundig med vann og såpe. Hudrensemiddel kan brukes. Bruk IKKE løsemidler eller fortynnere.

Øyekontakt

Fjern evt. kontaktlinser. Skyll straks øynene med rikelig vann (20-30 °C) til irritasjonen opphører, og minst i 15 minutter. Sørg for å skylle under øvre og nedre øyelokk. Oppsøk lege straks.

Svelging

Ved inntak, kontakt omgående lege og ta med dette sikkerhetsdatabladet eller etiketten fra materialet. Gi den skadde vann å drikke hvis vedkommende er ved bevissthet. Forsøk IKKE å fremkalle brekninger, med mindre legen anbefaler det. Senk hodet, slik at oppkast ikke vil renne ned i munnen og halsen. Forebygg sjokk ved å holde den skadde varm og i ro. Gi kunstig åndedrett hvis personen slutter å puste. Ved bevisstløshet; legg den skadde i stabilt sideleie. Tilkall ambulanse.

Forbrenning

Ikke relevant

4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Vevsødeleggende virkninger: Produktet inneholder stoffer som er etsende. Hvis damp eller aerosoler innåndes kan det gi skader på lungene og forårsake irritasjon og svie i åndedretsorganene, samt hoste.

Etsende stoffer kan forårsake uopprettelige skader på øyne. Etses huden.

Sensibiliserende virkninger: Produktet inneholder stoffer som kan gi allergisk reaksjon ved hudkontakt.

Allergireaksjonen inntreffer typisk 12-72 timer etter utsettelse for allergenet og skjer ved at allergenet trenger inn i huden og reagerer med proteiner i øverste hudlag. Kroppens immunsystem oppfatter det

kjemisk endrede proteinet som et fremmedlegeme og vil forsøke å bryte det ned.

Irritative virkninger: Produktet inneholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øyekontakt eller ved innånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i at kontaktområdet blir mer utsatt for optak av skadelige stoffer som f.eks. allergener.

4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Ved eksponering eller mistanke om eksponering: Søk legehjelp umiddelbart.

Merknader til lege

Ta med dette sikkerhetsdatabladet.

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1 Slökkingsmidler

Anbefalt: alkoholbestandig skum, kullsyre, pulver, vanntåke. Vannstråle bør ikke brukes, da det kan spre brannen.

5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Ingen spesielle

5.3 Råd til brannmannskaper

Brannsløkningspersonell skal bruke egnet verneutstyr og selvforsynt åndedrettsvern med full ansiktsmaske.

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

▼ 6.1 Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner

Unngå å innånde damp fra søl. Unngå direkte kontakt med søl.

▼ 6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Unngå utledning til sjøer, bekker, kloakker mm. Kontakt lokale miljømyndigheter ved utslipp til omgivelsene. Lag evt. til oppsamlingsplass for søl, for å hindre utslipp til omgivelsene.

6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Ta opp stoffet med væskebindende materiale (sand, kiselgur, syrebindemiddel, universalbindemiddel, sagflis). Håndter forurenset materiale som avfall i.h.t. avsnitt 13. Rengjøring foretas så langt som det er mulig med rengjøringsmidler. Løsemidler bør unngås.

6.4 Henvisning til andre avsnitt

Se avsnittet om 'Sluttbehandling' om håndtering af avfall. Se avsnittet om 'Eksponeeringskontroll / personlig verneutstyr' for beskyttelsesforanstaltninger.

AVSNITT 7: HÅNDTERING OG LAGRING

▼ 7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Røking, inntak av mat og drikke er ikke tillatt i arbeidslokaler. Lag evt. til oppsamlingsplass for søl, for å hindre utslipp til omgivelsene. Se avsnittet 'Eksponeeringskontroll / personlig verneutstyr' for opplysning om personlig beskyttelse. unngå direkte kontakt med produktet.

7.2 Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Oppbevares alltid i beholdere av samme materiale som den originale. Åpnede beholdere må lukkes forsvarlig og oppbevares stående for å unngå lekkasje.

Oppbevaringstemperatur

Frostfri

7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Dette produktet bør bare brukes til formål som beskrevet i avsnitt 1.2

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL / PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1 Kontrollparametere

Eksponeeringsgrense

salpetersyre

Grenseverdi: 2 ppm | 5 mg/m³

Anmerkning: E (E = EU har en veiledende grenseverdi for stoffet.)

DNEL / PNEC

Ingen data

8.2 Eksponeeringskontroll

Det bør kontrolleres regelmessig at de angivne grenseverdiene overholdes.

Generelt

Utvis alm. arbeidshygiene.

Eksponeeringsscenarioer

Såfremt det finnes et bilag til dette sikkerhetsdatabladet, skal den eksponeeringsinformasjon som angis der følges.

Eksponeeringsgrenser

Bedriftsrelaterte brukere er omfattet av arbeidsmiljølovgivningens regler om maksimumkonsentrasjoner for eksponeering. Se arbeidshygieniske grenseverdier nedenfor.

Tekniske tiltak

Luftbårne gass- og støvkonsentrasjoner skal holdes lavest mulig og under gjeldende grenseverdier (se nedenfor). Bruk evt. punktutsugning såfremt alminnelig luftgjennomstrømning i arbeidslokalet ikke er tilstrekkelig. Sørg for synlig skiltning av øyenskyller og nødblåser.

Hygieniske tiltak

Vask alltid hender ved pauser og ved arbeidsstans.

Begrensning av eksponeering av miljøet

Hold oppdemningsmaterialer i nærheten av arbeidsplassen. Samle om mulig inn søl i løpet av arbeidet.

Personlig verneutstyr

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

Generelt

Benytt utelukkende CE-merket verneutstyr.

Åndedrettsvern

Hvis ventilasjonen på arbeidstedet ikke er tilstrekkelig, brukes halv- eller helmasker med egnet filter eller luftforsynt pustevern. Valget kommer an på den konkrete arbeidssituasjonen og varigheten av arbeidet med produktet.

Kroppsvern

Spesialarbeidstøy skal anvendes. Bruk evt. beskyttelsesdrakt ved lengre tids arbeide med produktet.

Håndvern

Butyl

Gjennombruddstid: > 480 min. (Kat 6)

Øyevern

Bruk beskyttelsesbriller med sideskjold.

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Væske
Farge	Brun
Lukt	Ingen data tilgjengelige
Lukterskel (ppm)	Ingen data tilgjengelige
pH	1
Viskositet (40°C)	Ingen data tilgjengelige
Tetthet (g/cm ³)	1,3

Tilstandsending og dampe

Smeltepunkt (°C)	Ingen data tilgjengelige
Kokepunkt (°C)	100
Damptrykk	Ingen data tilgjengelige
Nedbrytingstemperatur (°C)	Ingen data tilgjengelige
Fordampingshastighet (n-butylacetat = 100)	Ingen data tilgjengelige

Data for brann- og eksplosjonsfare

Flammepunkt (°C)	Ingen data tilgjengelige
Antennelsestemperatur (°C)	Ingen data tilgjengelige
Selvantennelighet (°C)	Ingen data tilgjengelige
Eksplosjonsgrenser (% v/v)	Ingen data tilgjengelige
Eksplosive egenskaper	Ingen data tilgjengelige

Løselighet

Løselighet i vann	Løselig
Fordelingskoeffisient (n-octanol/vann)	Ingen data tilgjengelige

9.2 Andre opplysninger

Løselighet i fett (g/L)	Ingen data tilgjengelige
-------------------------	--------------------------

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet

Ingen data

10.2 Kjemisk stabilitet

Produktet er stabilt under de betingelsene som er angitt i avsnitt 7 om "Håndtering og lagring"

10.3 Mulighet for farlige reaksjoner

Ingen spesielle

10.4 Forhold som skal unngås

Ingen spesielle

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

10.5 Uforenlige materialer

sterke syrer, sterke baser, sterke oksideringsmidler og sterke reduksjonsmidler

10.6 Farlige nedbrytningsprodukter

Produktet blir ikke nedbrutt når det brukes som i avsnitt 1.

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger

Akutt toksisitet

Ingen data tilgjengelige

Irritasjon/etsing av huden

Gir alvorlige etseskader på hud og øyne.

Alvorlig øyeskade/irritasjon

Gir alvorlig øyeskade.

▼ Framkalling av hud- og luftveisallergi

Kan utløse en allergisk hudreaksjon. Data om stoffet: Krom(III)nitrat-9-hydrat

Test: OECD Guideline 406

Organisme: Marsvin

Resultat: Sensibilisation

Kimcellemutagenisitet

Ingen data tilgjengelige

Evne til å framkalle kreft

Ingen data tilgjengelige

Forplantningsgiftighet

Ingen data tilgjengelige

STOT, enkelteksponering

Ingen data tilgjengelige

STOT, gjentatt eksponering

Ingen data tilgjengelige

Aspireringsfare

Ingen data tilgjengelige

Kroniske effekter

Vesvødeleggende virkninger: Produktet inneholder stoffer som er etsende. Hvis damp eller aerosoler innåndes kan det gi skader på lungene og forårsake irritasjon og svie i åndedretsorganene, samt hoste.

Etsende stoffer kan forårsake uopprettelige skader på øyne. Etser huden.

Irritative virkninger: Produktet inneholder stoffer som er lokalirriterende ved hud/øyenkontakt eller ved innånding. Kontakt med lokalirriterende stoffer kan resultere i at kontaktområdet blir mer utsatt for opptak av skadelige stoffer som f.eks. allergener.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

▼12.1 Giftighet

Stoff: Krom(III)nitrat-9-hydrat

Art: Fisk

Test: NOEC

Varighet: 72 h

Resultat: 0,22 mg/l

Stoff: Krom(III)nitrat-9-hydrat

Art: Vannloppe

Test: EC50

Varighet: 48 h

Resultat: 16,8 mg/l (acute)

Stoff: Krom(III)nitrat-9-hydrat

Art: Vannloppe

Test: NOEC

Varighet: 21 d

Resultat: 0,066 mg/l (chronic)

12.2 Persistens og nedbrytbarhet

Stoff

Ingen data tilgjengelige

Nedbrytning i vannmiljøet

Test

Resultat

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

12.3 Bioakkumuleringsevne

Stoff Bioakkumulasjonspotensial LogPow BCF
Ingen data tilgjengelige

12.4 Mobilitet i jord

Ingen data

12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering

Blandingen/produktet inneholder ikke noen stoffer som oppfyller kriteriene som klassifiserer dem som PBT og/eller vPvB.

▼ 12.6 Andre skadevirkninger

Produktet inneholder økotoxiske stoffer, som kan ha skadelige virkninger for vannlevende organismer. Produktet inneholder stoffer som kan gi uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet pga. dårlig nedbrytbarhet.

AVSNITT 13: SLUTTBEHANDLING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder

Dette produktet er omfattet av regelverket om farlig avfall.

Avfall

Avfallskode EAL

06 03 14

Andre faste salter og saltløsninger enn dem nevnt i 06 03 11 og 06 03 13

Særlig merking

Ikke relevant

Forurenset emballasje

Emballasje med restinnhold av produktet skal avhendes etter samme bestemmelser som produktet.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 – 14.4

Produktet er omfattet av konvensjonene om farlig gods.

ADR/RID

14.1 FN-nummer	3264
14.2 FN-forsendelsesnavn	ETSENDE VÆSKE, SUR, UORGANISK, N.O.S. (krom(III)nitrat)
14.3 Transportfareklasse(r)	8
14.4 Emballasjegruppe	III
Tilleggsopplysninger	-
Tunnel restriksjonskode	-

IMDG

FN-no.	3264
Proper Shipping Name	CORROSIVE LIQUID, ACIDIC, INORGANIC, N.O.S. (Chrom(III)nitrate)
Class	8
PG*	III
EmS	F-A, S-B
MP**	No
Hazardous constituent	-

IATA/ICAO

UN-no.	3264
Proper Shipping Name	CORROSIVE LIQUID, ACIDIC, INORGANIC, N.O.S. (Chrom(III)nitrate)
Class	8
PG*	III

14.5 Miljøfarer

-

14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk

-

14.7 Bulktransport i henhold til vedlegg II til MARPOL 73/78 og IBC-regelverket

Ingen data

(*) Packing group

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

(**) Marine pollutant

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM REGELVERK

15.1 Særlige bestemmelser / særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

Anvendelsesbegrensninger

Produktet må ikke brukes profesjonelt av personer under 18 år.

Krav om særlig utdanning

-

Annen informasjon

Ikke relevant

Seveso

Seveso III Part 1: E2

Biocid reg. nr.

Ikke relevant

Kilder

Arbeids- og sosialdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet: Forskrift om deklareringsforskriften (deklareringsforskriften). (FOR-2015-05-19-541) Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven, Kapittel 11. Arbeid av barn og ungdom).

Forskrift om endring i forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer, 6. desember 2011 nr. 1358 (Sist endret 2018)

Forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP).

Forskrift 30. maj 2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften).

Forskrift 1. juli 2016 nr. 569 om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkesforskriften).

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Nei

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

▼ Fullstendig tekst for H-setninger som det refereres til i avsnitt 3

H272 - Kan forsterke brann; oksiderende.

H290 - Kan være etsende for metaller.

H314 - Gir alvorlige etseskader på hud og øyne.

H317 - Kan utløse en allergisk hudreaksjon.

H318 - Gir alvorlig øyeskade.

H331 - Giftig ved innånding.

H332 - Farlig ved innånding.

H411 - Giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.

EUH071 - Etsende for luftveiene.

Fullstendig tekst for identifisert bruker som det refereres til i avsnitt 1

-

Andre merkingselementer

Ikke relevant

Annet

I henhold til EU-regulativ (EC) No. 1272/2008 (CLP) er evalueringen av klassifiseringen av blandingen basert på:

Klassifiseringen av blandingen når det gjelder helsefarer er i samsvar med beregningsmetodene som er beskrevet i EU-regulativ (EC) No. 1272/2008 (CLP)

Klassifiseringen av blandingen når det gjelder miljøfarer er i samsvar med beregningsmetodene som er beskrevet i EU-regulativ (EC) No. 1272/2008 (CLP)

Klassifiseringen av blandingen når det gjelder hudirritasjon og alvorlig øyenskade er basert på pH-kriteriene beskrevet i EU-regulativ (EC) No. 1272/2008 (CLP) Det anbefales å utlevere dette

I henhold til EU/EØS 2015/830 og norske regler.

sikkerhetsdatabladet til den faktiske bruker av produktet. Den nevnte informasjonen kan ikke brukes som produktspesifikasjon.

Opplysningene i dette sikkerhetsdatabladet gjelder kun produktet nevnt i avsnitt 1 og er ikke nødvendigvis gjeldende ved bruk sammen med andre produkter.

Endringer i forhold til siste vesentlige revisjon (første siffer i SDS-versjon, se avsnitt 1) av dette sikkerhetsdatablad er markert med en blå trekant.

Sikkerhetsdatablad er validert av

Robert Pedersen

Dato for siste vesentlige endring (Første siffer i SDS versjon)

26-03-2019(2.0)

Dato for siste mindre endring (Siste siffer i SDS versjon)

26-03-2019